

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Кульбач Л. М.

*аспірантка кафедри педагогіки
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки
Криворізький державний педагогічний університет
Науковий керівник: Дороніна Т. О.
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Злободенність теми громадянського виховання в контексті національно-патріотичного розвитку обумовлена сучасними викликами, які впливають на українське суспільство, особливо у контексті триваючого військового конфлікту. Війна в Україні гостро акцентує необхідність формування міцної національної ідентичності та активної громадянської позиції, що є фундаментом для подальшого стійкого розвитку держави. У цей критичний період національно-патріотичне виховання набуває особливого значення, виступаючи не тільки як елемент збереження культурної спадщини, але й як важливий фактор у формуванні опору впливу іноземних культур та глобалізаційних процесів.

Посилення національної свідомості і патріотизму у молоді відіграє ключову роль у зміцненні національної єдності. У часи, коли країна стикається з зовнішніми загрозами та внутрішніми викликами, сильна національна ідентичність може стати рушійною силою для мобілізації громадянського суспільства, сприяти активній участі громадян у захисті державних інтересів та у формуванні демократичних цінностей. Важливість цього процесу особливо виразна в контексті освітньої діяльності, де громадянське виховання може впроваджуватися через навчальні програми, спеціальні курси, позашкільну діяльність та методики навчання, що включають активне залучення учнів до обговорення актуальних суспільних питань.

Формування громадянської свідомості та патріотичних почуттів вимагає систематичного підходу, залучення науково-педагогічних працівників, розробки нових навчальних матеріалів, що відповідають потребам сучасності та нагальним викликам, з якими стикається країна. Педагогічна наука повинна враховувати не тільки історичні та культурні

аспекти, але й тактики реагування на поточні геополітичні та соціальні зміни. У цьому контексті важливо створювати освітні програми, які б не лише інформували учнів, але й виховували б у них відповідальність, активність та готовність діяти в інтересах своєї країни.

У відповідь на злободенність цих завдань, в Україні потрібно зосередитись на створенні ефективних механізмів імплементації інновацій у педагогічну практику, що спрямовані на виховання майбутніх лідерів та захисників країни. Розробка і впровадження цілісних програм громадянського виховання, з урахуванням специфіки національно-патріотичного розвитку в умовах війни, стане критичним аспектом в зміцненні державності та підтримці морального духу громадян.

Метою публікації є аналіз акцентування ідеї значення громадянського виховання у контексті національно-патріотичного розвитку, виявлення основних проблем, пов'язаних з цим процесом, а також визначення ефективних методів виховання громадянської свідомості та патріотичних почуттів у дітей та молоді.

У минулому педагогічна наука активно досліджувала теоретичні основи та методики уведення питань громадянського та патріотичного виховання у навчальні програми, однак сучасні умови війни та глобалізації в Україні висувають нові вимоги до цих процесів. Сьогодні педагогічна наука стикається з проблемами, які вимагають негайного вирішення, і зрештою з'ясовується, що інтеграція громадянського та патріотичного виховання в навчальні програми є недостатньою; практичне застосування отриманих знань обмежене; рівень мотивації учнів до участі в громадянських та патріотичних проектах залишається низьким; відсутній системний підхід до виховання громадянської свідомості та патріотичних почуттів.

Переконані, що громадянське виховання передбачає формування у дітей та молоді активної громадянської позиції, відповідальності за долю своєї країни, поваги до законів і прав людини. У контексті національно-патріотичного розвитку громадянське виховання спрямоване на зміцнення національної ідентичності, формування любові до Батьківщини, готовності захищати її інтереси та сприяти її розвитку. Тому залишається важливим забезпечення високого рівня викладання дисциплін, що передусім повинні мати громадянське спрямування (вивчення історії, культури, права, політології та соціології). Опанування предметів дозволяє учням глибше усвідомити значення національних цінностей та їхню роль у формуванні громадянської свідомості. Вивчення історії України, зокрема, сприяє формуванню у молоді почуття гордості за свою країну та її досягнення.

Також необхідно створити умови для практичного застосування отриманих знань у різних формах практичної діяльності (участь у громадських проектах, волонтерській діяльності, організації та проведенні

заходів національно-патріотичного спрямування), оскільки саме практична діяльність сприяє формуванню у молоді відповідальності за майбутнє своєї країни, активної громадянської позиції та патріотичних цінностей. Важливою складовою громадянського виховання є також створення сприятливого освітнього середовища, що включає підтримку та заохочення громадянських ініціатив з боку викладачів та адміністрації навчальних закладів.

Одним із ефективних методів громадянського виховання є використання інтерактивних та інноваційних підходів до навчання. Використання технологій, таких як мультимедійні презентації, інтерактивні лекції, симуляції та рольові ігри, дозволяє зробити процес навчання більш цікавим та захоплюючим, сприяючи при цьому глибшому засвоєнню громадянських та патріотичних цінностей. Залучення учнів до дослідницьких проєктів, що стосуються історії та культури рідного краю, також сприяє формуванню у них почуття гордості за свою країну та її досягнення.

Розвиток громадянської свідомості та патріотичних почуттів у молоді потребує злагоджених зусиль та вдосконалення на всіх рівнях освітньої системи, від початкової школи до університетів. Важливим є створення та впровадження відповідних навчальних програм, підручників та методичних матеріалів. Крім того, ключовим аспектом є підготовка вчителів, які мають навички для ефективного застосування цих програм у своїй педагогічній практиці. Загалом, розвиток громадянського виховання у контексті національно-патріотичного розвитку вимагає системного підходу, що включає теоретичну підготовку, практичну діяльність, розвиток критичного мислення та створення сприятливого освітнього середовища, яке сприяє підготовці молоді, здатної ефективно працювати на благо своєї країни, зберігати та розвивати її культурні та національні цінності.